

Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 31 sierpnia 2011 r. w sprawie sposobu dostosowania warunków i form przeprowadzania w roku szkolnym 2011/2012 sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego do potrzeb uczniów (słuchaczy) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym

Na podstawie

§ 1 pkt 6 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz.U. Nr 228, poz. 1491) (dotyczy egzaminu gimnazjalnego),

§ 37 ust. 6 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz.U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.) (dotyczy sprawdzianu),

§ 49 ust. 6 *rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych* (Dz.U. Nr 65, poz. 400, z późn. zm.),

§ 7 ust. 4 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych* (Dz.U. Nr 228, poz. 1490) (dotyczy egzaminu gimnazjalnego),

§ 6 ust. 8 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych* (Dz.U. Nr 19, poz. 167) (dotyczy sprawdzianu),

§ 6 ust. 4 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach* (Dz.U. Nr 228, poz. 1489)

podają informację o sposobie dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego do potrzeb uczniów (słuchaczy) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

1. Uczniowie niepełnosprawni mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach i formach dostosowanych do ich niepełnosprawności na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną.
2. Uczniowie niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną.
3. Uczniowie mający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną, mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie tego orzeczenia.
4. Uczniowie (słuchacze) chorzy lub niesprawni czasowo mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach odpowiednich ze względu na ich stan zdrowia na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza.
5. Uczniowie (słuchacze) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się mają prawo przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej.
6. Za dostosowanie warunków i form przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego jest odpowiedzialny dyrektor szkoły jako przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego.
7. Dyrektor szkoły dostosowuje odpowiednio warunki i formy przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego na podstawie:
 - orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
 - orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania,
 - opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz opinii, o których mowa w § 2 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz.U. Nr 228, poz. 1491)¹,

- zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza,
 - pozytywnej opinii rady pedagogicznej (dotyczy sprawdzianu w szkołach specjalnych oraz egzaminu gimnazjalnego).
8. Sposób lub sposoby dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu w szkołach specjalnych lub egzaminu gimnazjalnego do potrzeb i możliwości uczniów, o których mowa w pkt 1-5, określa rada pedagogiczna, wybierając spośród możliwych sposobów dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego wyliczonych w Tabeli 1.
 9. Sposób lub sposoby dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu w szkołach ogólnodostępnych do potrzeb i możliwości uczniów, o których mowa w pkt 1-5, określa dyrektor szkoły jako przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego, wybierając spośród możliwych sposobów dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu wyliczonych w Tabeli 1.
 10. W szczególnych przypadkach, w tym nieujętych w Tabeli 1, decyzję o sposobach dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do potrzeb ucznia podejmuje dyrektor szkoły w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną.
 11. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone² istnieje możliwość skorzystania z dostosowań przewidzianych dla każdej z występujących u danego ucznia niepełnosprawności, w porozumieniu z okręgową komisją egzaminacyjną.
 12. Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone mogą być zwolnieni przez dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej z obowiązku przystąpienia do sprawdzianu, a uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone, którzy nie rokują kontynuowania nauki w szkole ponadgimnazjalnej, mogą być zwolnieni przez dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej z obowiązku przystąpienia do egzaminu – na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) pozytywnie zaopiniowany przez dyrektora szkoły.
 13. Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone, którzy z powodu swojej niepełnosprawności nie potrafią samodzielnie czytać lub pisać, są zwolnieni z obowiązku przystąpienia do części trzeciej egzaminu.
 14. Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, którzy w gimnazjum kontynuowali naukę języka obcego nowożytnego na podbudowie wymagań dla II etapu edukacyjnego, są zwolnieni z obowiązku przystąpienia do części trzeciej egzaminu gimnazjalnego na poziomie rozszerzonym. Mogą oni jednak przystąpić do części trzeciej egzaminu na poziomie rozszerzonym na wniosek rodziców (prawnych opiekunów).
 15. W czasie przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego dla uczniów niepełnosprawnych należy zapewnić obecność specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności, w szczególności: tyflop pedagoga (w przypadku uczniów niewidomych i słabowidzących), surdopedagoga lub tłumacza języka migowego (w przypadku uczniów niesłyszących), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Wyżej wymienione osoby powołuje się w skład zespołu nadzorującego.
 16. W czasie przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego dla uczniów niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym należy zapewnić obecność specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem. Wyżej wymienione osoby powołuje się w skład zespołu nadzorującego.
 17. Opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, przedkłada się dyrektorowi szkoły, w terminie do dnia 15 października roku szkolnego, w którym uczeń (słuchacz) przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego.
 18. W przypadku rezygnacji z prawa do zdawania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach i formach dostosowanych do dysfunkcji ucznia (słuchacza), rodzic (prawny opiekun) ucznia lub słuchacz składa dyrektorowi szkoły pisemne oświadczenie o rezygnacji w terminie do dnia 15 października roku szkolnego, w którym uczeń (słuchacz) przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego.
 19. Sprawdzenie lub egzamin gimnazjalny powinien odbywać się w oddzielnej sali, jeżeli uczeń (słuchacz) korzysta z co najmniej jednego z następujących dostosowań:
 - a) korzystanie z urządzeń technicznych,
 - b) korzystanie z płyty CD z dostosowanym nagraniem w przypadku języka obcego nowożytnego,
 - c) udział nauczyciela wspomagającego (członka zespołu nadzorującego).
 20. W przypadku gdy do przystąpienia do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali uprawniony jest więcej niż jeden uczeń (słuchacz) w danej szkole, którym przysługują różne sposoby dostosowania, możliwe jest przeprowadzenie sprawdzianu lub egzaminu dla wszystkich tych uczniów (słuchaczy) w jednej sali, pod warunkiem że przebieg sprawdzianu lub egzaminu nie będzie zakłócony dla żadnego z tych uczniów (słuchaczy). Wyjątek stanowi sytuacja, w której dostosowanie dotyczy zdających część trzecią egzaminu z różnych języków obcych.
 21. Jeżeli w niniejszym Komunikacie jest mowa o przedłużeniu czasu przeznaczanego na wykonanie zestawu zadań, oznacza to, że pracę z zestawem można przedłużyć w przypadku:
 - a) sprawdzianu – nie więcej niż o 30 minut
 - b) egzaminu gimnazjalnego

- z historii i wiedzy o społeczeństwie, z przedmiotów przyrodniczych oraz z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym – nie więcej niż o 20 minut każdy
- z języka polskiego, z matematyki – nie więcej niż o 45 minut każdy
- z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym – nie więcej niż o 30 minut.

Czas pracy z zestawem zadań dostosowanym do dysfunkcji wydrukowany na stronie tytułowej zestawu uwzględnia przedłużenie, o którym mowa powyżej.

- Jeżeli uczeń (słuchacz) korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu, przebieg sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Zapis dźwiękowy stanowi integralną część zestawu egzaminacyjnego.
- Zasady przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego dla osób korzystających z komputera lub pomocy nauczyciela wspomagającego określone są w *Procedurach organizowania i przeprowadzania sprawdzianu w klasie szóstej szkoły podstawowej obowiązujących w roku szkolnym 2011/2012* oraz *Procedurach organizowania i przeprowadzania egzaminu w klasie trzeciej gimnazjum obowiązujących w roku szkolnym 2011/2012*.

Tabela 1. Dopuszczalne sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
I. Uczniowie niesłyszący , uczniowie słabosłyszący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zestaw zadań dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu.
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
II. Uczniowie niewidomi (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zestaw zadań dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu: a) zestaw w piśmie Braille'a b) czarnodruk (w przypadku korzystania z pomocy nauczyciela wspomagającego).
	2. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do zestawów zadań z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym, z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.
	3. Korzystanie z maszyny do pisania pismem Braille'a, specjalnie dostosowanego komputera, kubarytmów.
	4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który odczytuje uczniowi polecenia i teksty z czarnodruku oraz zapisuje odpowiedzi ucznia na kartkach.
III. Uczniowie słabowidzący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zestaw zadań dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu (zestaw zapisany czcionką Arial 16 pkt lub 24 pkt).
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zestawy zadań nagrane na płycie CD w formie plików .pdf (możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera).
	4. Płyta CD do zestawów zadań z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie (możliwe tylko w przypadku ucznia, który korzysta z zestawu zapisanego czcionką Arial 24 pkt).
	5. Korzystanie z przyborów optycznych, którymi uczeń posługuje się na co dzień.
	6. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji.
IV. Uczniowie niepełnosprawni ruchowo (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego) Uczniowie (słuchacze) z czasową niesprawnością rąk (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu.
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze.
	4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu.
	5. Płyta CD do zestawów zadań z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie, zamówiona w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną.
	6. Dostosowanie miejsca pracy do dysfunkcji ucznia (słuchacza).

V. Uczniowie z afazją (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu.
VI. Uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zestaw zadań dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu.
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
VII. Uczniowie z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego (możliwe tylko wtedy, gdy w toku edukacji uczeń został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem).
	2. Obecność na sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym (członka zespołu nadzorującego).
	3. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu.
	4. Dostosowanie miejsca pracy do dysfunkcji ucznia.
VIII. Uczniowie (słuchacze) z przewlekłymi chorobami (na podstawie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.
	2. Dostosowanie warunków zdawania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do specyfiki choroby.
	3. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu.
	4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu.
IX. Uczniowie (słuchacze) chorzy lub niesprawni czasowo (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.
	2. Dostosowanie warunków zdawania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do specyfiki choroby.
	3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi dyktowane przez zdającego (możliwe wtedy, gdy uczeń lub słuchacz nie może pisać sam i przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu w oddzielnej sali).
X. Uczniowie (słuchacze) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej)	1. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu.
	3. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej).
	4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi ucznia (słuchacza) do zadań otwartych (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej i gdy uczeń (słuchacz) w toku edukacji został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem).
	5. Pomoc nauczyciela, który przed przystąpieniem ucznia do pracy, odczytuje jeden raz głośno, po kolei wszystkie teksty liczące po 250 słów lub więcej, stanowiące podstawę zadań sprawdzianu lub części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego (możliwe tylko wtedy, gdy głęboka dysleksja uniemożliwia samodzielne czytanie zrozumienie dłuższego tekstu).
	6. Zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.
XI. Uczniowie niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty, jeżeli jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu z uczniem. Wymienioną osobę powołuje się w skład zespołu nadzorującego.
	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu, w zależności od potrzeb.
	3. Przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.

24. Uczniowie (słuchacze) gimnazjum, którzy w roku szkolnym 2011/2012 byli objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub ze względu na sytuację kryzysową lub traumatyczną, mogą przystąpić do egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych, na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej wydanej zgodnie z trybem określonym w § 37 ust. 5 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz.U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.).

XII. Uczniowie (słuchacze), którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej (na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)	1. Zapewnienie obecności specjalisty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem (słuchaczem). Wymienioną osobę powołuje się w skład zespołu nadzorującego.
	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu, w zależności od potrzeb.
	3. Przystąpienie egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.
XIII. Uczniowie (słuchacze), którzy mają trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą (na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu, w zależności od potrzeb.
	2. Przystąpienie do egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.
	3. Zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania zadań otwartych z języka polskiego, jak dla uczniów (słuchaczy) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba.
XIV. Uczniowie (słuchacze) z zaburzeniami komunikacji językowej (na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu.

¹ Na podstawie § 2 ust 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wydana na którymkolwiek etapie kształcenia, zachowuje swoją ważność na wszystkich etapach nauczania.

² O niepełnosprawnościach sprzężonych mówimy, gdy u ucznia niesłyszącego, słabosłyszącego, niewidomego, słabowidzącego, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, występuje co najmniej jeszcze jedna z wymienionych niepełnosprawności.